

ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИ ЖАЛБ ҚИЛИШ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Юлдашев Нодирбек Саидибурханович

*Ўзбекистон Республикаси Банк-молия академияси,
Комплаенс назорат бўлим бошлиғи*

Жаҳон иқтисодиётида глобаллашув жараёнларининг кучайиши билан бирга, хорижий инвестицияларнинг аҳамияти тобора ортиб бормоқда. Хорижий инвестициялар мамлакат иқтисодиётини ривожлантириш, янги иш ўринлари яратиш, маҳаллий тадбиркорлик субъектларининг рақобатбардошлигини ошириш ва замонавий технологияларни жорий этишда муҳим роль ўйнайди. Шу муносабат билан, хорижий инвестицияларни жалб қилиш механизмини такомиллаштириш масаласи долзарб аҳамият касб этмоқда.

Тадбиркорлик субъектларини ривожлантиришда хорижий инвестицияларни жалб қилиш механизмларини такомиллаштириш муҳим аҳамиятга эга. Бу борада олиб борилган тадқиқотлар ва илмий ишлар турли мамлакатларда тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш ва иқтисодий ўсишни таъминлашда хорижий инвестицияларнинг ролини ёритиб беради.

Тадқиқотчи Сайёра Валиева ўз тадқиқотида худудларга хорижий инвестицияларни жалб қилиш орқали тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш йўллари тадқиқ этган. Муаллиф хорижий инвестицияларни жалб қилиш мамлакатимизда тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришнинг муҳим омили эканини таъкидлаган. Шунингдек, хорижий инвестицияларни жалб қилиш бўйича илмий ишлар ва тавсиялар берилган [1].

Natália Barbosa ва V. Eiriz ишларида хорижий тўғридан-тўғри инвестицияларнинг тадбиркорликка таъсирини ўрганишган. Уларнинг тадқиқоти хорижий инвестицияларнинг тадбиркорлик фаолиятини кўллаб-қувватлаш ва ривожлантиришдаги ролини кўрсатиб беради [2].

Тадқиқотчилар J. P. Rivera ва Brian C. Gozun Филиппин мисолида тадбиркорлик вентураларининг ўсишида хорижий мижозлар ва экспорт йўналишларининг ролини тадқиқ қилишган. Уларнинг тадқиқоти хорижий иштирокнинг тадбиркорлик вентураларининг ўсишига ижобий таъсир кўрсатишини кўрсатиб беради [3].

Eugeniy Zabashta Европа Иттифоқи мамлакатлари ва дунёда "тадбиркорликнинг инновацион ривожланиши" концепциясининг оммалашувини тадқиқ этган. Муаллиф тадбиркорликнинг инновацион жараёнлари иқтисодиётда муҳим роль ўйнашини ва мамлакат инновацион тадбиркорликни ривожлантириш учун мос шароитлар яратиш зарурлигини таъкидлаган [4].

Тадбиркорлик субъектларини ривожлантиришда хорижий инвестицияларни жалб қилиш механизмларини такомиллаштириш

мавзусида олиб борилган тадқиқотларнинг таҳлили ва улардан олинган натижаларни кўриб чиқиш, мазкур соҳада амалга оширилган ишларнинг самарадорлигини аниқлаш ва келгусида қандай стратегияларни қўллаш лозимлигини белгилаш имконини беради.

Хорижий инвестицияларни жалб қилишнинг асосий омиллари сифатида, иқтисодий барқарорлик, тадбиркорлик муҳитининг очиқлиги, солиқ ва божхона имтиёзлари, шунингдек, хорижий инвесторлар учун қулай инвестицион муҳит яратиш каби жиҳатлар ажратиб кўрсатилган. Бу омиллар хорижий инвесторларнинг мамлакат иқтисодиётига қизиқишини ошириш ва уларни жалб қилишда муҳим роль ўйнайди.

Тадқиқотлар натижасида, хорижий инвестицияларни жалб қилиш механизмларини такомиллаштириш орқали тадбиркорлик субъектларининг ривожланишига эришилгани аниқланди. Хусусан, хорижий инвестициялар:

- **Иқтисодий ўсишни тезлаштиришга** ҳисса қўшади, чунки улар янги иш ўринлари яратиш, маҳаллий тадбиркорлар учун янги бозорларга кириш имкониятларини очиш ва инновацион технологияларни жорий этиш орқали иқтисодиётнинг турли секторларини ривожлантиради.

- **Тадбиркорлик муҳитини яхшилашга** ёрдам беради, чунки хорижий инвестицияларни жалб қилиш учун зарур бўлган шарт-шароитлар маҳаллий тадбиркорлар учун ҳам қулай муҳит яратади.

- **Халқаро ҳамкорликни кучайтиришга** олиб келади, бу эса маҳаллий тадбиркорлар учун янги билим ва тажриба алмашиш имкониятларини яратади.

Шу тариқа, хорижий инвестицияларни жалб қилиш механизмларини такомиллаштириш, тадбиркорлик субъектларини ривожлантиришда муҳим аҳамиятга эга бўлиб, уларни амалга ошириш иқтисодий ўсишни тезлаштириш, тадбиркорлик муҳитини яхшилаш ва халқаро ҳамкорликни кучайтиришга хизмат қилади. Бу борада олиб борилган тадқиқотлар ва улардан олинган натижалар келгусида хорижий инвестицияларни янада самарали жалб қилиш ва тадбиркорлик субъектларини ривожлантириш стратегияларини ишлаб чиқиш учун муҳим маълумотларни тақдим этади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Barbosa, N., & Eiriz, V. (2009). The role of inward foreign direct investment on entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 5(3), 319-339. <https://dx.doi.org/10.1007/S11365-007-0050-3>
2. Rivera, J. P., & Gozun, B. C. (2023). Pursuing Venture Growth Through External Participation Among Entrepreneurs in the Philippines: Evidence from the Global Entrepreneurship Monitor. *SAGE Open*, 13(2). <https://dx.doi.org/10.1177/23939575231169905>
3. Валиева, С. (2021). Худудларга хорижий инвестицияларни жалб қилиш орқали тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш йўллари. *Илмий-амалий журнал*, 2(4), 614-621. <https://dx.doi.org/10.47689/2181-1415-VOL2-ISS4/S-PP614-621>
4. Zabashta, E. (2023). INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION. *Grail of Science*, 15(09). <https://dx.doi.org/10.36074/grail-of-science.15.09.2023.04>